

אלו טרפות פרק שלישי הולין

רם א מיי פ"ב מהלכות
דעות הלכה ד'
רפא ב ג ד מיי פ"א
מהלכות מאלכות
אסורות הלכה טו סג
עשין ספ טו"ש"ע י"ד ס"י
פ"ב ס"ב:
רפב ה מ"י פ"ג מהלכות
מאלכות אסורות
הלכה יז י"טן ועין במ"מ
ובל"מ סגג לאון ק"ג
טו"ש"ע י"ד ס"י פ"ב ס"א:

רבינו גרשום

(גרשית) ראה ויקרא
גרסין) מ"ש הכא דכתיב
למינה איה כלומר מ"ש
בויקרא דכתיב למינה
איה ומ"ש במשנה תורה
דכתיב ביה איה ודיה וכו'
למינה איה ואיה לא
כתב ביה למינה דלמינה
לשון ארסופי תוא: ופליגא
דר' אבהו כלומר הא
דאמר' דראה וראה אחת
היא ואיה ודיה אחת היא
(וזה היה פליגא דר' אבהו
סבירא ליה דראה זו איה
דמראה היינו איה מכלל
דאה לא היינו דיה כלומר
(דאמרין) [דאי אמרין]
ראה וראה אחת היא ואיה
ודיה אחת היא והו"ו כ"י.
אבל אי אמרין דראה
היינו איה ודיה איה מינא
אחרתא (וא) דאם [לא]
כן [אלא] דארבעין מין
אחד בעיר ליה חד ולא
הו"ו אלא עשרים ומשלש
אלא ש"מ דאה וראה איה
ודיה אחת היא: ומדראה
איה ודיה אחת היא מכלל
דראה מינה לחודה והו"ו
עשרים וארבע: ארבעין
מינא חד בצד ביה חד חד
אלא ש"מ דראה וראה
איה ודיה אחת היא כלומר
ואינן אלא כ"ג: אף עופות
נמי לאוסופי כלומר ודיה
אמרת דראה וראה אחת
היא: לא משום נבלות ולא
משום טרפות כלומר שמה
תרנגולת נבלה או טרפה
היתה. של עוף פלוני טהור
(כ) לא איני אישתמוטי
כלומר מתירא אני אם אני
מכוב איכא דמכיר אונן
עוף ומכחיש לו. כוונת
ועגולגולת כלומר לשון
כוונת צעירה אחת כד
וצידה אחת חד כדבעינן
לפרושי:

למה היה לכתוב איה ודיה. הכי נמי הוה מצי למנקט מראה
ודאה אלא חדא נקט וזכיר לדקדק ומצי שנה דכתיב בויקרא
דאה ובמשנה תורה כתיב ראה ולא כתיב תרוייהו כד דוכתא
וגזי איה כתיב בויקרא איה ובמשנה תורה כתיב תרוייהו איה ודיה
וי"ל דהיינו טעמא דבשלתא דאה
וראה לא רצה לכתוב שניהם במשנה
תורה אע"פ שזמן הדין היה לו לכתוב
במשנה תורה כל השמות דלתא
לאוסופי ולפרושי משום דל"כ הוה
למינא דדאה וראה תרתי נינהו
ולאוסופי קא אמי אכל צליה ודיה
אינן לטעות אע"פ שכתוב שניהם
דמדכתיב למיניהו איה ובמשנה תורה
כתיב למיניהו איה ש"מ חדא היא:
עופות עשרים וארבע הויין.
כמה מיני יש כדפיר'
לעיל דילפינן מנשר כפשוטה של
צרייתא וכאן היה סוגר המקשה
דדומיא דרישא קמני דז' מאות מיני
דגים וח' מאות מיני חגבים מייירי
בטמא וה"ה נמי הכא בעופות טמאים
דרישא ודאי בטמאים איירי אפילו
לפי ספרים דלא כתיב בטמאים
צרייתא דלילו צטוהרים לא נפיק
מיניה מדי להאי חושבנא אכל בטמאי'
קמ"ל שהרובה לאכול דג בלא קשקשת
אע"פ שאין צדיק אס עמיד לגדל אחר
ומן או משיך צטעה שעולה מן המים
אס לאו אס מכיר ז' מאות מיני דגים
טמאים וידוע שאין זה מהס יכול
להתירו כי אין בטמאים יותר מז'
מאות מינין וכמו כן בא להשמיענו
וגזי חגבים להמיר בלא קטוליס כי
בין יתצבר שעמיד לגדל לאחר ומן
ולפיכך היה סגור המקשה בגס בעופות
בל לומר שאס יכיר כל אותן הנכחדים
צפרקה לא יכול להמיר שאר עופות
הצאים בסימן א' או צב' או צג'
כיון שאלו סימנים מזויין כמו כן
בטמאים ואין מספר לאותן שארין
להמיר כדי להמיר השאר ולכן פריך
הא כ"ד הויין וכו' לא שעל ידיהם אנו
מכירים האחרים ומשני כי קאמר אין
מספר אטוהרות קאי ולא הוה עשין
רישא דמייירי בטמאים:
ודילמא דעוף טמא נינהו. וא"ת
כיון דעופות טהורים
הוה רובא נול צתר רובא ולפי מה
שפירשתי דמרבא כמה מיני ניחא
ואף לפ"ה דלא מרבינן אלא מין נשר
י"ל מ"מ הא אמרי' לעיל מאה עופות
טמאים שהן צמורח וכולן מין איה הן
הלך אפשר דיש בטמאים מינין הרבה:
כוונת

מכדי משנה תורה לאוסופי הוא דאתא מאי
שנא הכא דכתיב דאה ומ"ש הכא דכתיב
ראה ולא כתיב דאה אלא ש"מ מין ראה
ודאה אחת היא ואכתיב כ"ה הוה אמר אביי
כשם שראה ודאה אחת היא כך איה ודיה
אחת היא דאי ס"ד תרתי אינון מכדי משנה
תורה לאוסופי הוא דאתא מאי שנא הכא
דכתיב למינה איה ומ"ש התם דכתיב
למינה איה אלא ש"מ איה ודיה אחת היא
וכי מאחר שאיה ודיה אחת היא למה ליה
למיכתב איה ודיה כדתניא רבי אומר אקרא
אני איה דיה למה נאמרה כדי שלא תתן
פתחון פה לבעל דין לחלוק שלא תהא אתה
קורא איה והוא קורא דיה אתה קורא דיה
והוא קורא איה לכך כתב במשנה תורה
והראה ואת האיה והדיה למינה מיתבי
למה נשנו בבבאמה מפני השמועה ובעופות
מפני הראה מאי לאו מדבבאמה דהתם
לאוסופי עופות נמי לאוסופי לא התם
לאוסופי הכא לפרושי ופליגא דרבי אבהו
דא"ר אבהו ראה זו איה ולמה נקרא שמה
ראה שרואה ביותר וכן הוא אומר ² נתיב לא
ידעו עיט ולא שזפתו עין איה תנא עומדת
בבבל ורואה נבלה ³ בארץ ישראל מדראה
היינו איה מכלל דראה לאו היינו ראה מכדי
משנה תורה לאוסופי הוא דאתא מאי שנא
הכא דכתיב דאה ומאי שנא התם דלא כתיב
דאה אלא לאו ש"מ דאה וראה ואיה אחת
היא ומדראה היינו איה מכלל דדיה לאו היינו
איה מאי שנא התם דכתיב ⁴ למינהו איה
ומ"ש הכא דלא כתיב ⁵ למינהו איה אלא
איה אלא ש"מ דאה וראה דיה ואיה אחת
היא תניא איסי בן יהודה אומר מאה עופות
טמאין יש בצמורח וכולן מין איה הן ⁶ תני
אבימי בריה דר' אבהו ז' מאות מיני דגים הן
וח' מאות מיני חגבים ולעופות אין מספר
עופות כ"ד הוה אלא ולעופות טהורים אין
מספר תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי
שאמר והיה העולם שבהמה טמאה מרובה
מן הטהורות לפיכך מנה הכתוב בטהורה
גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם
שעופות טהורין מרובין על הטמאין לפיכך
מנה הכתוב בטמאין מאי קמ"ל ⁷ כדרב
הונא אמר רב ואמרי לה אמר רב הונא
אמר רב משום ר' מאיר לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה א"ר יצחק
עוף טהור נאכל במסורת נאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי רבי א"ר
יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן בעי ר' זירא רבו חכם או רבו צייד ת"ש
דא"ר יוחנן והוא שבקי בהן ובשמותיהן אי אמרת בשלמא רבו צייד שפיר
אלא אי אמרת רבו חכם בשלמא שמייהו גמיר להו אלא אינהו מי ידע להו
אלא לאו ש"מ דרבו צייד ש"מ ⁸ ת"ר לוקחין ביצים מן העובדי כוכבים בכל
מקום ואין חוששין לא משום נבלות ולא משום טרפות ודילמא דעוף טמא
נינהו אמר אבהו דשמואל ⁹ באומר של עוף פלוני טהור ולימא של עוף טהור
אי הכי אית ליה לאישתמוטי ולברוק בסימניו ¹⁰ דתניא כסימני ביצים כך סימני
דגים סימני דגים ס"ד סנפיר וקשקשת אמר רחמנא אלא אימא כך סימני
עוברי

מכדי משנה תורה לאוסופי קאסי. כדאמרי' לקמן למה נשנו צבהמה
מפני השמועה שלא נאמרה בויקרא והיא צריה שיש לה צ' גבין
וצעופות לא אשכחן מידי לאוסופי אלא כתיב ראה דלא כתיב
בויקרא הכי אלא דאה קרייה בויקרא וכדי שלא יבא אדם להכשירה
במקום שקורין אותה ראה ויאמר
דאה אסרה תורה ולא ראה הלך
חזר וכתב ראה והיא היא: דאי
ס"ד פרי נינהו. וכי היכי דבהמה
לאוסופי אמא בעופות נמי מוסקי
הוה ליה למיכתב הכא תרוייהו ולמה
גרעה לדאה אלא שמע מינה לפרושי:
כך איה ודיה. דכתיבא במשנה תורה
אחת היא ולא נכתבה הכא תרוייהו ולמה
מתן פתחון פה לבעל דין לחלוק
כדפירשית שלא תהא אתה קורא איה
והוא קורא אותה דיה ויאמר לא זו
אסרה תורה אלא איה: ומאי שנא
הפס דכתיבא למינה איה. וגרעה
למינה דליה: אקרא אני איה. די
היה לי בקריאת איה שהרי היא ע"מ
דיה ולמה נאמרה דיה: לבעל דין.
למי שרואה לחלוק עליך ולדון ולהכשירה:
שלא פהא אסרה קורא איה. והוא
אומר איה אסרה תורה אכל זו דיה
היא שמה לפיכך פרט הכתוב בכל
שמותיהם: מייסי. לרצ דאמר לעיל [ש"א]
כ"ד עופות טמאין הן וקשקש דאה
וראה צמד ואיה ודיה צמד:
מדפני. דבהמה: הך נמי לאוסופי.
וש"מ דאה וראה תרי נינהו ועיפו להו:
לפרושי. כל שמותיה. וה"ה דכיה צבי
למתני מפני האיה ודיה אלא חדא
מיייהו נקט: ופליגא. הא רצב חסדא
אדרבי אבהו דכיון דא"ר אבהו ראה
היא איה ואין על כרחין אשכחן
דדאה וראה ואיה ודיה אחת היא
מדלא הדר כתבה במשנה תורה
אלמלא לר' אבהו דאה וראה ודיה ואיה
חדא היא וצברי להו: ה"ג עומד
צבאל ורואה נבלה צא"י. ופרכין
לר' אבהו מדקאמר דאהו) היא איה
מכלל דדאה לאו היינו ראה דקא ס"ד
דר' אבהו נמי כ"ד עופות טמאין אית
ליה: ש"מ וכו'. ודרי אבהו פליגא
אדרבי כדאמרן והא פירכא בעלמא
מיפריך כי אמר דר' אבהו צבי
מדפני ומקמי דתיקו לן הארי ופליגא
דאמרן לעיל: מיני דגים. (כ) טמאים:
מנה הפסוק צטוהרים. איל וצבי וגו' ¹¹:
וצעופות אין לך עוד טמאה: מאי
קמ"ל. הא ודאי פשיטא דאי הוה טפי
הוה מני להו: צמפורס. אס זכור
הוה צאדס כשר שאכלו או שמסר לו
רצו או צייד חכם שהוא טהור:
שצדי צהן. אותו חכם: אלא אינהו
מי ידע צהו. כלום מכין שלא היא
אחד דומה לזה והוא טמא: משום
נבלות. שמא נמלא צתרנגולת
נבלה: של עוף פלוני טהור.
ואנו יודעים שאותו עוף טהור
הוא ודבר שאנו יכולין להצמין
ולהציא צדי אותו עוף לראות אס
דומין לאלו לא משקר: איה ליה
לאישתמוטי. ולומר של עוף אחר אמרתי
לך שאי אתה מכירו והוא טהור:
עוברי

(א) צטוהרים ו. (ב) גזמא
קמני (א) [צ"ל למינה].
(ד) [צ"ל למינה]. (ה) [עין
מוס' לקמן פו: ד"ה בל].
(ו) פסחים ג. (ז) לקמן
קפו: [מוספתא פ"ג ה"ח].
(ח) ע"ז מ. ע"ש. ט. [ראה
רש"י]. י. [דברים יד].
(כ) [צ"ל אחר ד"ה מאי].

תורה אור השלם

1. ויקרא ואת האיה
והדיה למינה.
2. נתיב לא ידעו עיט
ולא שזפתו עין איה.
איוב כח ז

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיני
דגים טמאים. ג"כ ובמדבר
סוף פמיה דליה כתיב
איתא להדיא דגים טהורים
ומגזי טהורים ואפשר
דרש"י פי לפי סברת
המקשה דק"ד עופות
היינו טמאים וה"ה דגים:

מוסף רש"י

למה נשנו בבבאמה.
מפני
השמועה. צריה שיש לה
שני גבין ושני שדלואת.
ולא נאמר צמורח כהניס
(בבבאמה). לפיכך מנה
הכתוב בטהורה. שכל
מקום טרפה אס המועט
(דברים יד ה). במסורת.
שמסרו לנו אבותינו צטוהר
(ועיני סב). לעולם ישנה
אדם לתלמידו דרך
קצרה. לפי שמקיימת
גירסא שלה יותר מן
הארוכה (פסחים ג). ולא
משום טרפות. שמא
מעוף טרפה היא, דאמרין
(לעיל גה). ומודים בצ"ה
טרפה שאסורה (לקמן
קסז).

(א) נראה דצ"ל שאנו יכול
לאשתמוטי כלומר ממירה
הוא שמה איה דמיר אותו
עוף וכו'.

אלו טרפות פרק שלישי הולין

סד.

עין משפט נר מצוה

רבו א מיי פ"ג מהלכות
מאכלות אסורות
הלכה כ סמג לאהין קל"ג
טו"ע י"ד ס"י פ"ג סעי'
ח:
רס"ב ב מיי"ש הלכה יט
טו"ע ע"ג ס"י פו
סעף י וע"ש בהנה"ה:
רס"ב ג מיי"ש הלכה יח
וע"ש בהשגות
וגמ"מ וסמג ע"ט טו"ע
י"ד סימן פו סעף פ:
ר"ד ד מיי"ש ע"ג הלכה ח
טו"ע ע"ג סעף ח:

תורה אור השלם

1. וְכַל הַשְּׂרֵץ הַשְּׂרֵץ עַל
הָאָרֶץ שֶׁקָּץ הוּא לֹא
יִאָבֵד:

לענין רש"י

פלוט"א (פלוט"א א.)
דבר.
פלוט"א (פלוט"א)
שטות.
אלב"ן (אלב"ן א.)
חלבון (הביצה).
מוח"ל (מוח"ל א.)
חלבון (הביצה).

מוסף רש"י

אלו הן סימני ביצים.
של עוף טהור (ע"ז)
ח. שבדרת. משוכה
שמה בלשון אחד
הולכת ומקצת ומשכט
עגולה. ועגולגולת. עגולה
מזיזה ומגלגלת דל"ן
צ"ה המים (ע"ז). ראשה
אחד כד. רמת פלוט"א
לע"ז. לומר עשוי כד
שמה מתמזגים בים מושג
(ע"ז). חלבון. אלב"ן
(ע"ז). חלבון. מוח"ל
(ע"ז). ביצת השרץ. כג
והטלחה מטייל ביצים הן.
כג הוא מוח"ל לע"ז.
היומה לפדע"ה. ופקא
מיה דלס ריקמה ויקטה
מתמא נגמט. (ע"ז).

רבינו גרשום

חלבון זהו לובן של
ביצה: הוא במאי
עסקין בחתוכות. כלומר
שהקליפה החזקה ואין
יכול להיכרע באותה
סימון: ולבדוק בחלבון
שאי"פ שחון לקליפה
הן והקליפה שבורה
יכול להכיר בקצרה אם
חלבון כפנים: בטורפות
בקצרה שאין יכול להכיר.
והנתיב אין מוכרח ביצת
טרפה לעובר כוכבים
א"כ טרפה בקצרה
לפי שאין לוקחין ממנו
ביצים טרופות ואין להושי
שמה ימכרם לישראל:
אלא א"ר זירא סימנין
לאו דאורייתא. ואמאי
סימנין ביצים: שאם ירקמה
ויקבה (ה) שנקבה הציוור
בתוכה דמי כשרץ עצמו
ומטמא בכעדרשה. ואמאי
מטמא בכעדרשה שכן
חומט תחילי ברייתו
בכעדרשה: ודילמא דגחש
הוא כלומר גחש לא
מטמא שאין מטמאין אלא
מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא
כלומר ביצת השרץ
שירקמה ויקבה ואכלה
לוקה משום שרץ השרץ
על הארץ מדאורייתא אבל
אפרוחים שלא נפתחו
עניהם מדרבנן לוקה
דקרא אסמכתא

ח נראה דל"ל עיקר השק'
במטה דמי כשרץ עליו ומי.

בדרת. פי' הקונט' כדור פלוט"א זלעו משמע דגרס כודרת
כרי"ש דכדור שהוא פלוט"א אחרונה כרי"ש כדלמך
בחהגיגה (ט) (דף א) דברי חכמים דכרבויות כדור של צנות ומהא דכתיב
(ישעיה כב) זנוף ילפנך [לנפה] כדור אל ארץ רחבת ידים ופי' שם צנוגטרם
פלוט"א אין ראהי משם דל"כ הוא

ליה למימר כדור אלא אומר ר"ת
דקף שימוש הוא כגר שהולך וגולה
אל ארץ רחבת ידים במקום שאין
מכירים אותו דור כמו (מהלם פד)
(גר) מדור צהלי רשע וצסוף פרק
אין מעמידין (ע"ז דף מ. ג) גרים צנוגט'
כודת דל"ת ופירש עגולה כד:
סימנין א"ו דאורייתא. אומר
ר"ת דוקא סימנין ביצים
משום דאיכא דעורז דדמו לדיניה
אזל סימנין עוזרי דגים דאורייתא יש
לסמוך עליהם כדלמך סוף פרק אין
מעמידין (ע"ז דף מ. ג) דלמך רב
קריבי דגים אין נקחין אלא מן המומחה
ופריך ל"ל מומחה לדוק צסימנין
דמיא כסימנין ביצים כו' ומשני
שנימוחו ולא משני סימנין לאו
דאורייתא וכי תימא משום דמשמע
ליה דבכל ענין אין ניקחין אלא מן
המומחה אפילו אמר של דג פלוני
וטהור דלא היה ראוי לסמוך עליו
דעל כרחק לא איירי בכל ענין דצואמר
מלחמים נקחים אף שלא מן המומחה
ועל זה אנו סומכים לאכול אותו
דגים שקורין צרנט"א זלע"ז ואפילו
לא ידעין אם נשרו הקשקשין בשעה
שעולה מן המים סומכין אסימני
עוזרי דגים ומיהו צירושלמי משמע
דאין דגים סימני עוזרי דגים
דגרסי' התם נתן צר אצ"ה קס קמיה
דשמואל אמר ידענא מפרשא צן
עוזרי דגים טהורים לעוזרי דגים
טמאים עוזרי דגים טמאים עגולים
עוזרי דגים טהורים ארוכים אחזי ליה
(דהדר בקליפתה) אמר ליה כוה מהו
א"ל טמא אמר ליה לא זיש לי דלמרת
על טהור טמא אלא סופך לומר על

טמא טהור אלמא אין צדקין צסימנין כדהדר ליה שמואל לנתן צר
אצ"ה ומשמע אפי' על סימנין הצרייתא אין לסמוך מדלל אמר לו
שיצדוק צסימנין הצרייתא וגם מה שאמר נתן צר אצ"ה הן סימני
הצרייתא והש"ס דידן הוה מני לשנוי הכי אלא דשפיר קא משני
ומה שאנו לוקחין מן העוזרי כוכבים ביצים אע"פ שאינם אומרים
אזוליא"ש וקנטיא"ש שנילושו צביצים אע"ג דאסרי' הכא ליקח מהם צביצים טרופות בקצרה לא דמיא דכח אצ"ה ריקמה דמזיין להו
עוזר כוכבים טרופות בקצרה ש"מ דמוכחא מילתא דשראל מוכרס לו לפי שהיו של טרפה אצל עיסה שנושה צביצים לא חיישינן אזולין
במר רוב צביצים שאינן של טרפות ולא חיישינן שמא היה בהם דם דרוז צביצים אין בהם דם ומעשים בכל יום שאנו אוכלין צביצים
מגולגלות אע"פ שאין יכולות ליצדק ומיהו (ט) ר"ת היה אוסר ליקח מן העוזרי כוכבים אזוליא"ש וקנטיא"ש משום צשולי עוזרי כוכבים
אע"ג דלמר צירושלמי דפת נמנו עליו והמיריו שאלו הכא שנילושו צביצים ונאסרו מטעם שלקות שלא היה בכלל היתר דשמי גזירות
היו הגזירה דפת מיי"מ דבר דגזור תלמידי שמאי והלל אצל גזירה דשלקות קדמה הרבה מדע מדעני למימר צסוף פרק אין מעמידין
(ע"ז דף לו): דהויא מדאורייתא מדכתביז אוכל צכסף תשזירי ואלכתי ומיס צכסף תתן לי ושתימי מה מים שלא נשתמו אף אוכל שלא
נשתנה ולצסוף מסיק דקרא אסמכתא זעלמא הוא ואי מיי"מ דזרים היתה לא היה טועה בה הש"ס שידועות לכל היו כדלמך צפרק
אין מעמידין (שם דף לו). שפשת אסורין בכל ישראל ומיהו נראה דאע"ג דלמרינן הלכה כמאן דאסר צביצים משום צשולי עוזרי כוכבים צפ'
אין מעמידין דתניא כותיה מכל מקום עיסה שנושה צביצים אין לאסור משום דקמחא עיקר ביון דמצרכין עליה המוליח להם מן הארץ ואנו
סומכין על היתר דירושלמי דפת ואמרינן צפרק אין מעמידין (שם דף לו). גצי (קריבי דגים) אין בהם משום צשולי עוזרי כוכבים ואי עצדיניהו
עוזר כוכבים כסא דהרסנא יש בהם משום צשולי עוזרי כוכבים ופריך פשיטא ומשני מהו דתימא הרסנא עיקר קמ"ל קימחא עיקר
משמע דאי הוה הרסנא עיקר היה מותר ואע"פ שהקמח מעורר צו ומטעם זה אין להמיר עיסה של פשטיד"א שאפא עוזר כוכבים
(ט) שהשמוניות הוא צעין על העיסה וגם מתחילתו הוא נאסר משום צשולי עוזרי כוכבים ולא דמי לעיסה שנושה צביצים שהציה נצטלה
מתחלה ולא נאסר מעולם (ט) **שאם** ריקמה וניקבה משמא בכעדרשה. דווקא ניקבה כדמנן צפרק העור והרוטב (לקמן קטו): ציבת שרץ
המרוקמת טהורה ניקבה כל שהוא טמאה: **שאם** ריקמה ואב"ה לוקה ע"ייה משום שרץ בו. וא"ת לאכילה ולמלקות ל"ל ריקמה הא קיי"ל
כל היולא מן הטמא טמא (ט) כדמניא צפ"ק דצבורות (דף ה): ומיהו טמא אסרינן התם מן רגלים של חמור א"ו וכן צסמון דרריש ציבת טמאה
דאסירא מדכתביז וחת צת היענה ל"ל (ט) (וכי האי גוונא) משמע צפ' גיד הנשה דקרא דבת היענה לא אצטרך לגופיה אלא למידק מניה הא
דעוף טהור שריא דס"ד אמינא דאסירא משום דלא אשכח מידי דלתי ממי ושריא כדלמך צפ"ק דצבורות (דף ו): גצי חלב של צהמה טהורה
דצבי התם קרא למשרי ואין הלשון משמע כן דקאמר מנין לציבת טמאה שאסורה ולא קאמר מנין לציבת טהורה שמוותרת ונראה לפרש דציבת
עוף טהור נפקא לן דשרי מדדרשינן לקמן (דף קמ). גצי שלוח הקן תקח לך ולא ללכזיז דממעטינן מניה עוף טהור רוצץ על ציצי עוף טמא
ולכהי אצטרך צת היענה לאסור ציצי עוף טמא דס"ד דשרי משום דליכא מידי דלתי ממי ושריה רחמנא ויך ציצי כי אצר מן המי
היא ושריה רחמנא הלכך הויא שריא אפילו בעוף טמא ודיוקא דלך ולא ללכזיז הוה אוקמינן אאפרוחים טמאים אצל צביצים לישתרו
דכה"ג קאמר צפ"ק דצבורות (דף ו): גצי חלב צהמה טמאה והשתא ניחא הא דנקט ציבת שרץ דוקא ריקמה אסירא ואי לא
ריקמה שריא מטעם חידוש כמו דעוף טהור שצנעפות הוא דכתב קרא דבת היענה ולא צשרן ומיהו קשה ליה ליון דציבת
השרץ לא ילפי מציבת עוף טמא כל שכן ציבת טרפה וצריש מסכת ציזה (דף ג): משמע דאסירא מדאורייתא וי"ל דמסכתא

דעוף

עוזרי דגים. ציצי הדגים כמות שהן מחוזרים יחד: שזודים.
עבה כדכור פלוט"א: כודרה ועגולגולת. חדא היא דלי תנא
עגולגולת לחודה הוה משמע עגולה כעדרה וכגינה להכי תנא
כודרת ועגולגולת כעגולה של כדור
צעזי והדר מפרש ראשה אחד כד
וראשה אחד חד דלא ככדור ממש אלא
משוכה לארעה ועגולה לחצה: כד.
פלוט"א זלע"ז. שאינו חד אלא ככדור:
חלבו. אלבו"ן: חלמון. מוי"ל:
ציצים השרץ. כז והלטאה מנילין
ציצים. ולקמן מפרש למאי הלכתא
אשמעינן שהיא ציבת השרץ לימני
טמאה סתמא: **צחופוס.** דליכא
למיקס אכודרת ועגולגולת: **צטרופוס**
צקערה. שהכל מעורב: אין מוכרין.
ציצה של תרנגולת טרפה לעוזר
כוכבים דילמא דר מוציין לה לישראל
אלא א"כ טרופה צקערה דתו לא זצין
לה ישראל מיניה לפיכך הואיל ומותר
למכור להם ציזה טרופה צקערה אין
לוקחין ציצים טרופות דלמא דטרפה
הוא וצנה ישראל ניהליה: הכי
גרסינן **אלא אמר ר' זירא סימנין לאו**
דאורייתא. הן סימנין ביצים לאו
הלכה למעשה מסיני ניהו ולא סומכין
עלייהו: ח' ספיקוס הן צנעפות
כדלמך לעיל צשמעתא: ליצדוק
צביצים דידהו. ומהם הוא ניכר אם
עוף טהור הוא: ודאי טמאה. ואי
אמר לך עוזר כוכבים של עוף פלוני
טהור הוא ודאי משקר: **אצל ראש אחד**
כד כו'. סייעתא הוה האן סומני
לעוזר כוכבים דלכריז וזי אמר לך של
עוף פלוני טהור סמוך עליה דקא
מסייעי ליה סימני ואי לא לא תסמוך
עליה: ה"ג **דאיכא דעורצה דמי**
לדיניה: ריקמה. נולר השרץ צמוכה:
ויקבה. שיוכל ליגע צריקוס: של
נחש דומה לשל שרץ וטומאה אין
בה: **השורץ על הארץ.** ואי לא אשמעינן
שהיא ציבת השרץ אלא טמאה סתם
ה"א משום עוף טמא הוא דאסירא

וצעו לאתרווי ציה משום שרץ העוף ואי אתרו ציה משום שרץ הארץ
לא לקי: (ט) **מדרינן.** הא דרבי אליעזר צן יעקב מדרינן הוא
דקאסר צטורין אצל טמאין שרץ גמור הוא ולוקה לדברי הכל
וכי לא ריקמה אסורא איכא מלקות ליכא דלאו שרץ הוא:
גיטולי

של עוף פלוני וטהורים הם אנו סומכים על רוב צביצים צמינין צנינו דשל עופות טהורים הם ומה שאנו לוקחים מן העוזרי כוכבים
אזוליא"ש וקנטיא"ש שנילושו צביצים אע"ג דאסרי' הכא ליקח מהם צביצים טרופות בקצרה לא דמיא דכח אצ"ה ריקמה דמזיין להו
עוזר כוכבים טרופות בקצרה ש"מ דמוכחא מילתא דשראל מוכרס לו לפי שהיו של טרפה אצל עיסה שנושה צביצים לא חיישינן אזולין
במר רוב צביצים שאינן של טרפות ולא חיישינן שמא היה בהם דם דרוז צביצים אין בהם דם ומעשים בכל יום שאנו אוכלין צביצים
מגולגלות אע"פ שאין יכולות ליצדק ומיהו (ט) ר"ת היה אוסר ליקח מן העוזרי כוכבים אזוליא"ש וקנטיא"ש משום צשולי עוזרי כוכבים
אע"ג דלמר צירושלמי דפת נמנו עליו והמיריו שאלו הכא שנילושו צביצים ונאסרו מטעם שלקות שלא היה בכלל היתר דשמי גזירות
היו הגזירה דפת מיי"מ דבר דגזור תלמידי שמאי והלל אצל גזירה דשלקות קדמה הרבה מדע מדעני למימר צסוף פרק אין מעמידין
(ע"ז דף לו): דהויא מדאורייתא מדכתביז אוכל צכסף תשזירי ואלכתי ומיס צכסף תתן לי ושתימי מה מים שלא נשתמו אף אוכל שלא
נשתנה ולצסוף מסיק דקרא אסמכתא זעלמא הוא ואי מיי"מ דזרים היתה לא היה טועה בה הש"ס שידועות לכל היו כדלמך צפרק
אין מעמידין (שם דף לו). שפשת אסורין בכל ישראל ומיהו נראה דאע"ג דלמרינן הלכה כמאן דאסר צביצים משום צשולי עוזרי כוכבים צפ'
אין מעמידין דתניא כותיה מכל מקום עיסה שנושה צביצים אין לאסור משום דקמחא עיקר ביון דמצרכין עליה המוליח להם מן הארץ ואנו
סומכין על היתר דירושלמי דפת ואמרינן צפרק אין מעמידין (שם דף לו). גצי (קריבי דגים) אין בהם משום צשולי עוזרי כוכבים ואי עצדיניהו
עוזר כוכבים כסא דהרסנא יש בהם משום צשולי עוזרי כוכבים ופריך פשיטא ומשני מהו דתימא הרסנא עיקר קמ"ל קימחא עיקר
משמע דאי הוה הרסנא עיקר היה מותר ואע"פ שהקמח מעורר צו ומטעם זה אין להמיר עיסה של פשטיד"א שאפא עוזר כוכבים
(ט) שהשמוניות הוא צעין על העיסה וגם מתחילתו הוא נאסר משום צשולי עוזרי כוכבים ולא דמי לעיסה שנושה צביצים שהציה נצטלה
מתחלה ולא נאסר מעולם (ט) **שאם** ריקמה וניקבה משמא בכעדרשה. דווקא ניקבה כדמנן צפרק העור והרוטב (לקמן קטו): ציבת שרץ
המרוקמת טהורה ניקבה כל שהוא טמאה: **שאם** ריקמה ואב"ה לוקה ע"ייה משום שרץ בו. וא"ת לאכילה ולמלקות ל"ל ריקמה הא קיי"ל
כל היולא מן הטמא טמא (ט) כדמניא צפ"ק דצבורות (דף ה): ומיהו טמא אסרינן התם מן רגלים של חמור א"ו וכן צסמון דרריש ציבת טמאה
דאסירא מדכתביז וחת צת היענה ל"ל (ט) (וכי האי גוונא) משמע צפ' גיד הנשה דקרא דבת היענה לא אצטרך לגופיה אלא למידק מניה הא
דעוף טהור שריא דס"ד אמינא דאסירא משום דלא אשכח מידי דלתי ממי ושריא כדלמך צפ"ק דצבורות (דף ו): גצי חלב של צהמה טהורה
דצבי התם קרא למשרי ואין הלשון משמע כן דקאמר מנין לציבת טמאה שאסורה ולא קאמר מנין לציבת טהורה שמוותרת ונראה לפרש דציבת
עוף טהור נפקא לן דשרי מדדרשינן לקמן (דף קמ). גצי שלוח הקן תקח לך ולא ללכזיז דממעטינן מניה עוף טהור רוצץ על ציצי עוף טמא
ולכהי אצטרך צת היענה לאסור ציצי עוף טמא דס"ד דשרי משום דליכא מידי דלתי ממי ושריה רחמנא ויך ציצי כי אצר מן המי
היא ושריה רחמנא הלכך הויא שריא אפילו בעוף טמא ודיוקא דלך ולא ללכזיז הוה אוקמינן אאפרוחים טמאים אצל צביצים לישתרו
דכה"ג קאמר צפ"ק דצבורות (דף ו): גצי חלב צהמה טמאה והשתא ניחא הא דנקט ציבת שרץ דוקא ריקמה אסירא ואי לא
ריקמה שריא מטעם חידוש כמו דעוף טהור שצנעפות הוא דכתב קרא דבת היענה ולא צשרן ומיהו קשה ליה ליון דציבת
השרץ לא ילפי מציבת עוף טמא כל שכן ציבת טרפה וצריש מסכת ציזה (דף ג): משמע דאסירא מדאורייתא וי"ל דמסכתא

(א) מ"ח מוחך כן ומינא
גבי ציצים וה"ג דגיס
ואלו הן סימני וכו' כי
הוא סופא דברייתא לעיל.
(ב) חוספתא פ"ג ה"ח
ע"ש. (ג) ז"ל הלבו
מנחור והלמן מפפס.
(ד) חוספתא פ"ג ה"ח
ע"ש. (ה) לעיל סכ"ו.
(ו) ז"ל מטמאה בכעדרשה.
(ז) ציזה ו. (ח) ע"ש
(ט) ע"ש. (י) ע"ש דרשה
ל"ל מנחור צמגיני וע'
מוס' סנהדרין כו. ד"ה
כדור וכו' זייט מדרישין
כירושלמי דסנהדרין פ"י
וע"ע חוספתא סנה' לו.
ד"ה אחריו וכו' זייט
כדרישין צפסיקתא רמא
דברי תמים וכו' ע"ש
וע"ש ש"א. (י) ז"ל דלא
שפוטא וכן העמיקו הוסי'
ע"ש. (י) ד"ה אמר רבא
ע"ש ורשא גרים דלא
ע"ש. (י) צנע"ז לת.
ד"ה קמ"ל קימחא איתא
לפיכך ז"ל בלתי ריח.
(י) ודגיס קטיס מלוחס.
(י) צנע"ז איתא ששומן
דגיס. (י) וע"ע חוספתא
ע"ש. (י) אמר רבא
ע"ש ורשא ציזה וכו' ד"ה
קא משמע לן. (י) ז"ל
כדמנן. (י) ז"ל ורשא כי
כן איתא בהלכות גדולות פי'
גיד הנשה.

גליון הש"ס

גמ' אין מוכרים ביצת
טריפה. צריף הניקבה
צנילה:

שיטה מקובצת

אין בסמוך דירישי ביצת
טמא דאסירא מדכתבי
ואת בת היענה למה לי
גדולות גדולות בהלכות
גיד הנשה משמע דקרא
דבת היענה לא אצטרך
לגופיה אלא למידק מניה
וכי וכו' וכו' וכו' וכו'
חיצוניות צ"ק דבכורות
קשה לרי"י מאי קאמר
מנין לביצת טמאה שהיא
אסורה וכו' ת"ל דכל
היוצא מן הטמא וכו'
רי"י דה"ק מנין לביצת
טמאה שהיא אסורה וביצת
טהורה מותרת דס"ד
דאסורה משום אבר מן
החי ול"ל דאי"ל ה"ל
למורה מנין לביצת טהורה
שהיא מותרת ועוד דנפקא
לן ביצת טהורה שמוותרת
מתקן לא ולא לכיליך
דממעטינן מניה עוף
(טהור) (ט"ז) גורא לרי"י
לפרש וכו' ככתוב בתוס'
ועוד פי' הרי"ם דקביע מנין
לביצה שאסורה וחשבה
כרייה שלא להתבטל ברוב
ולכהי מיייתי קרא דקיי
ליה בת היענה. ולפי' ר"י
ניחא דקאמר שאם ריקמה
ואכלה לוקה וקשה למה
לי ריקמה חופיק ליה דכל
היוצא מן הטמא וכו'
ולאהי דפי' ר"י ניחא דאי
לא ריקמה אמרינן דלא
לקי עלה הויא לאף ביצה
טהורה הויא אבר מן החי
ושרייה כי מני הוי דשרין
שמי דדווקא ביצת עוף
טמא חזינן אסור מבת
היענה אבל ביצת השרץ
לא שפעין ע"כ שם:

אלו טרפות פרק שלישי הולין

דעוף מעוף ילפינן אע"פ שזה מין הימר אבל צינת השרץ אדרצה
מסתברא לילפינן מטומאה כדדרשינן פרק העור והרוטב (לקמן קטו):
לטומאה בעינן ריקוס כדכתיב השרץ מה שרץ ריקוס אף צינת שרץ
שריקוס וספיר ילפינן איסור מטומאה כיון דאשכחן במסכת מעילה
פרק קדשי מוצח (דף טו): דמשוו
להו לענין כבעדשה ואע"ג דהשתא
דאיכא תרתי דלתי מחי ושרו כמו
חלב וצינים מ"מ חשיב להו חידוש
שפיר משום דלזין שניהן באין מן המי
בענין אחד וכן יש לפרש גבי דגש
של דבורים דרשינן מקרא בפרק קמא
דזכורות (דף יז): דשרי דלא דמי לחלב
אי נמי כיון דכל שאר אבר מן המי
אסור מקמי הנך חידוש ועוד היינו
יכולים לומר דכל צינים מותרות זין
דטמא זין דטבור מההיא טעמא
דבפ"ק דזכורות (דף יז): דשרינן הני
יאלו דיחמורתא לפי שהוא זרע האיל
שנקרש וכן עור הבא כנגד פנים של
חמור דמסתברא דהיינו טעמא דשרי
משום דלתי משכבת זרע של חמור
ונקרש מעצמו ונעשה עור ומותר ולא
שייך לגרות הולד מידי ולכן מותר
כיון דמתחלתו זכא מחמת השכבת
זה דהויא כזבלה מוסרחת ושרי
ולכסוף אע"פ שנקרש ונעשה עור
מ"מ מותר הוא כמו אפרוח צינת
טרפה שהוא מותר דכי גדיל פירשא
בעלמא הוא וכולהו ציני נמי משכבת
זרע קאתו ושרו מנאי טעמא חוץ
מצינת טמאה שאסר הכתוב להכי

שיטה מקובצת

א] שהאפרוח נוצר ממנו
הוא דשרי בסימכת
כריתות: ב] ואומר דם אינו
בא ליצירת האפרוח אלא
מחמת נשיכת התרגול
כהרגולת ומה:

רבינו גרשום

בעלמא: גיעולי ביצים
מאכל שנבשלו בו ביצים
טמאין. ביצים המזוהות
קובדין והוא שנמצא דם
על קשר שלו כלומר זה
שאני א' זורק את הדם
ואוכל את השאר שנמצא
דם על קשר שלו. דשדא
תיכלא בכולה. כלומר בכר
מפורח הדם על כל הביצה
כולה ודמי כמו שיש בו
אפרוח: א"ל תנא איכא
תנא קמיה דאבי כלומר
הכי תנא קמיה לא שנו
אלא שנמצא דם על חלמון
שלו אבל נמצא דם על
חלבון או אסור ואבי
חירצה הכי: לא ס"ד דכתי'
כיענים במדבר. כלומר
דקא לית שמה בת יענה
דקא חזינן דכתיב יענים
ולא כתב בה:

גיעולי צינים. צינה טמאה שנבשלה עם הטהורה: מותרות.
הטהורין דמיא בעלמא] הוא ולא יהי טעמא באחריותה: צינים
מוזרות. שאינן של זכר ואין אפרוח קלוט בהם לעולם: נפש יפה
תאכלם. שאינו אסונים ואין דעתו קלה בהם תאכלם ואע"פ שישבה
עליהם תרגולת ימים רבים: והוא

שנמלא הדם על הקשר שלה הוא
זרע של תרגול הקשור צראה הכד
של צינה ומשם יצירת האפרוח מתחלת
וכיון דעדיין הוא שם לא נתפור צראה
הצינה הלכך אוכל השאר אבל נמלא
על חלמון שלה כולה אסורה כדמפרש
לקמן דשדא תיכלא כזבלה נתפשט
הקלקול כזבלה: על חלמון. על הקשר
כדלמרי: סגלא. לשון שיכול ויעשות:
איפכא הני הנא קמיה דאבי תנא
אחד היה שונה אותה לפניו איפכא לא
שנו אלא שנמלא על חלמון שלה: ואבי
הוא דמראה הכי. כדלמרינן לא שנו
אלא על חלמון: **כיענים**. אלמלא יענה
שמה ולא בת היענה: **ואצל כנוס**
יענה. ואי צינים נינהו כלום יש להם
פה: כיענה זו כור. והכי משמע כאצל
העשוי על בני יענה: **סכדני וגו'**.
ואי צינים מאי כבוד ידעי למעמד:
בתרתי

שמתאבלת על בניה והא כתיב⁴ ושכנו זו
ששוכנת עם בניה והכתיב⁵ תכבדני חית השדה תנים ובנות יענה ואי
סלקא דעתך ביצה ביצה בת מימר שירה היא אלא כתיב היענה וכתוב
בת היענה ושאני הכא דפסק ספרא לשתי תיבות ומדפסיק להו ספרא
בתרתי

אצטרין קרא וצינת טריפה ילפינן טריפה טריפה וניהו אין מתיישב טעם זה גבי צינים דכולהו מתחלתן מעורות בגדין וחשובים
כבשר: **לרבות אפרוחים שלא נפתחו עיניהם**. לא גרסינן ביה דכרי רבי אליעזר זין יעקב דעלה אמר בפ"ק דביצה (דף יז): מני
רבי' היא: **ביצים מותרות**. פירש בקונטרס צינה טמאה שנבשלה עם הטהורה מותרין הטהורים דמיא בעלמא הוא ולא
יהי טעמא כלל באחריותה ולקמן בפרק גיד הנשה (דף נח). ודאי איירי שם דכתיב וגם מחלק שם זין שלקו עם צינים שיש שם
אפרוח לשלקו עם הטמאים אבל הכא לא מסתברא לר"ת לאוקמי דכתיב דלא שייך האי דינא הכא ונראה לי כמו שפירש בערוך⁴ שהכו
התרגולת על צינת רחמה ומפלת צינים שלא נגמרו ולא איירי מידי דבשול ולשון גיעול שייך עליה כמו (איוז כה) שורו עיבר ולא יגעיל והוי
השתא מעין צינים הנותרות דמיירי השתא דהיתר צינים גופייהו ואתא לאשמועינן דלא חשיב אבר מן המי אע"פ שלא נגמרו לגמרי
וצירושלמי דמסכת תרומות י' לענין צינים ששלקו ונמלא בהן אפרוח דאיירי בזה התם גרסינן לעיל מהא מילתא שמעון בר אבא אמר רבי
חנינא מנשה זכא לפני רבן גמליאל ברבי ואמר אבא הורה בארבעים ושבע ואנא מורינא במ"ה ואמר רבי חייה בר חנינא מנשה זכא
לפני רב הונא ואמר קליפי איסור מעלין את ההיתר הדא דמימא הוא א' ששלקו בקליפיהן או קלופות בקלופות אבל אי שלק צינים קלופות
בשאינן קלופות או שאינן קלופות כריך שיעור אחר מפני גיעולי צינים שורו עיבר ולא יגעיל צינים שהרקינו אסורות צינים מותרות
נפש יפה תאכלם מנא בהם דם קולף מקום הדם עד כאן לשון הירושלמי משמע כפי' הקונט' דאיירי בציינים שלוקות אבל תימה דמייתי
התם קרא דשורו עיבר ולא יגעיל ודומה שאינו מסוגית הירושלמי ושום תלמיד הגיהו וצתוספתא במסכת תרומה צ' דג טמא משמע
כמו שפירש הערוך והכי תניא התם צינים [טהורות] ששלקו עם צינים טמאים אם יש בהן צינ"ט אסורין ואם לאו מותרות גיעולי צינים מותרים
באכילה צינים ששלקו ונמלא בהן מהם אפרוח אם יש בהן צינ"ט אסורות ואם לאו מותרות צינים מותרות נפש היפה תאכלם ואם מנא זכא'
מן דם זורק הדם ואוכל את השאר אוכל א' דם דגים או חגבים זין חיים זין ממים ואינו חושש משמע בדיחא דגיעולי צינים וצינים ששלקו
תרי מיני נינהו: **והוא שנמצא בקשר שלה**. פירש הקונטרס דכ"ג אוכל השאר כיון דנמלא על הקשר והוא זרע תרגול הקשור צראה
הכד של צינים ומשם יצירת האפרוח מתחיל וכיון דעדיין הוא שם ולא נתפור כלל הצינה הלא אוכל השאר אבל אם נמלא על חלמון שלה
הצינה כולה אסורה כדמפרש לקמן דשדא תיכלא כזבלה פ"י נתפשט הקלקול כזבלה והא דלא נקט בלשון לא שנו דנקט אצורה דרבי
אפטוריקי ולימא הכי לא שנו אלא שנמלא על הקשר שלה אבל יא' חוץ לקשר שדא תיכלא כזבלה מניין למימר דלזין לשון כל חכמים שזין בענין
אחד ומיהו קשה לפירושו מדלמרי בפרק דם שחיטה בכריתות (דף קז). דקמתי בצרייתא יא' דם צינים שאינן מין בשר יא' דם חגבים שכולו
היתר ומשמע דכי היכי דשרי דם חגבים ודגים כל זמן שישנו עליהם ויכיר שהוא מהן הוא הדין נמי דם צינים וי"ל דמדברין החמירי בדם
צינים גזירה אטו דם עוף שהצינה זכא ממנו ומדלוריייתא שרי אע"פ שהאפרוח נוצר משם דהיינו על קשר שלה ואע"ג דהוי אפרוח לכסוף
השתא מיהא לא הוה מין בשר שאין כחן עדיין בשר כלל ועוד י"ל דדם שעל הקשר אסור מן התורה דחשיב מין בשר כיון שהאפרוח נוצר
ממנו א] דהא דשרי במסכת כריתות (גס זה עט) דם צינים היינו כשאין דם בקשר אלא במקום אחר שמאזוהו דם אין האפרוח נוצר ומה
חשיב מין בשר ומאי הוא פעמים רבות אפי' לאלתר סמוך ללידת הצינה ואזוהו דס"א אינו זכא א' מן מחמת נשיכת תרגול לתרגולת ומה
שפ"י בקונטרס דם שהוא חוץ לקשר הכל אסורה זהו כשישנו בקשר ונתפור עד שהוא חוץ לקשר אבל כשאין דם כלל על הקשר אלא
במקום אחר מותר כדפרישית ואין להקשות לפ"י בתר הכי דמפליג אצורה דר' אפטוריקי זין חלמון להלמון הוה ליה לאפלוגי בחלמון גופיה
זין על הקשר לשאין על הקשר כמו רבי ירמיה דלאו פירכא היא דהא מפליג זין נמלא על הקשר של חלמון לנמלא על הקשר של
חלמון ועוד י"ל הך שמעתא דכ"ג שרי דם צינים לגמרי כי היא דכריתות (גס זה עט) והכי קאמר והוא שנמלא על הקשר שלה או זורק
את הדם ואוכל את השאר אבל אם אין הדם על הקשר אלא במקום אחר מותר אפילו הדם ואין לריך לזורקו וכן משמע בירושלמי
דתרומות דקאמר בתר היא שהבאתי לעיל מצינים מותרות מנא בהם דם קולף הדם וצירושלמי אינו מזכיר כלל מאכילת שאר הצינים
אלא מזריקת הדם משמע דכל החילוק שאומרים אמוראים אחרי כן על הדם עלמנו כדפי' בשמעתין ר' זירא סליק למצקרא לר' חייה ברבי
דר' יחנא אשכחיה דיתיב וקאמר לא שנו אלא חלמון אבל חלמון מותר והוא סבר דהוא גמיר מן דאצהתי' אתא ר' אצורה בשם ר' יוחנן
זין בחלמון זין בחלמון אסור תני ר' חלפתא בר' שאול חלמון מותר אמר רבי זעירא הא דלמרי חלמון אסור בשנמלא במקום זכרותו של חלמון
ואפילו חלמון והוא שנמלא במקום זכרותו של מוחו שממנו נולד ע"כ לשון הירושלמי משמע דלמרי דקמתי בצרייתא קולף מקום הדם קאמר
בתר הכי ל"ש אלא חלמון אבל חלמון מותר ומשמע מותר וא"ל לקלוף וכתר הכי מייתי דר' יוחנן דלמרי זין חלמון זין חלמון אסור וכתר
הכי מייתי צרייתא דר' חלפתא בר' שאול דלומר חלמון מותר ודומה בזה שהוא טעות סופר ויש לגרום חלמון אסור וחלמון מותר וזכר
גופיה קאמר הכי כדפרישית ועלה קאי דר' זעירא דלמרי הא דלמרי חלמון אסור כשנמלא במקום זכרותו של חלמון פירושו זכרותו קשר
שלו כי גם בחלמון ישנו הקשר אבל שלק במקום הקשר מותר אפילו הדם וזכא ר' זעירא לסתור מה שאמר בצרייתא חלמון אסור
חלמון מותר ולומר שגם חלמון שאסור זהו דוקא במקום זכרותו כי א' גם במקום אחר דם צינים מותר אפילו בחלמון וכה"ג אפילו
בחלמון אסור הדם וקס ליה ר' זעירא בשמעתיה דר' יוחנן דלעיל מיניה וצרייתא דר' חלפתא ברבי שאול כשיטתיה דרבי חייה בר' יחנא:

א] [מוספתא תרומות פ"ט
ה"ה]. ב] [לקמן יז].
ג] [ערך געל]. ד] [סוף
פרק י'. ה] [גירסת
רש"י ששלקו בקליפיהן אבל
אי שלק צינים קלופות
בקלופות או קלופות בשאינן
מי ככ"ל].

תורה אור השלם

1. זאת בת היענה ואת
התחמס ואת השתוף ואת
הזין למינהו:
2. גם זאת חלצו שד
היניקו גוריהן בת עמי
לאכור יענים במדבר:
א"כ ד ג
3. על זאת אספדה
ואילקה אילכה שולל
וערום אעשה מספר
פתנים ואל בנות
יענה: מיה א ח
4. ורבינו שם צינים
וקלאו בתייהם אחים
ועבדו שם בנות יענה
ושעירי וקדוה שם:
ישעיהו יב כא
5. תכבדני חית השדה
תנים ובנות יענה כי
נתתי במדבר מים לזררות
בישימן להשקות עמי
בדירי: ישעיהו מג כ

הגהות הב"ח

א] תוס' ד"ה גיעולי צינים
וכי' אוכל אדם דגים
או חגבים זין חיים זין
ממים. י"ב ע"ל בתוס'
ד"ה במאי קמפליג בדף
ס"ו ע"ב: ב] ד"ה והוא
שנמלא ובי' ואזוהו דם אינו
זכא אלא מחמת נשיכת
תרגול: ג] בא"ד דוקא
במקום זכרותו כי במקום
כללי ותיבת גס נמחק:

הגהות מהר"ב

א] תר"ח והוא ובי' סמוך
ללידת הצינה ואזוהו דם
אינו נמלא ובי' נמחק:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סה.

עין משפט נר מצוה

רעב א ב ג מ"י פ"א
מהלכות מאכלות
אסורות הלכה כ סג עשין
כב טו"ע י"ד ס' פב
ס"ב:
רעב ד ה מ"י שם הלכה
כב כג סג עש
טו"ע י"ד ס' פה ספ"ק
א:
רעב ו ז מ"י פ"א שם
הלכה כא:

רבינו גרשום

הכא אפילו בשתי שיטות
פסיק לה. כלומר דכתבין
בת בסוף שיטה אחת
וישנה בחילת שיטה
אחרת: בשוכן ודמה להן
קאמרינן כלומר דהתם
רבנן מודו: אשר לוא
כלומי לא לו עכשיו ועומד
אלו כללי כללות ואלו
פרטי פרטות כללי כלל
ציפורת כרמים זה כלל
אחד אושכף זה כלל
אחר כרספת ושחלנית
זה כלל שלישי ראשו
ארוך זה כלל רביעי.
פרטי פרטות (פרטות)
אחר ראשון ארבה זה
גובאי. פרט שני סלעם זה
נפול פרט שלישי חרגול
זה ראשון:

בסרטי. בשתי תיבות: **בשני שיטין.** בת מכלן ויענה מכלן: הכי
גרסינן יש לו **אכצע יסירה** וזפק וקורקבנו נקלף **בידוע** שהוא טהור.
וארישא סמיך דתנא ליה כל עוף הדורס טמא ואס אינו דורס ויש לו
עוד שלשה סימנין דהוו להו ארבעה **בידוע** שהוא טהור: **אס רגליו.**
אכצעותיו: הקולט מן האויר.
ששזורקין לו ממכלן קולטו לתוך פיו
ומקבלו מן האויר: **ליפרסא.** מכירין
היו שהיא טהורה וזה שמה: **קולט**
ואוכל שאינו מניחו לארץ עד שלא
יזלענו: **שן.** כמו שוכן: **וגדמה.**
דומה להם במראיתו: **הלך.** הואיל
ואמרינן הכי **צעינן** תרוייהו: **וזל.**
מין חגב שלשון ארמי: **איסקרא.** ואין
לו קרוליס בקטנותו וגדלים לאחר
זמן: **אסר לא כרעיס.** כתיב ואשר
לו קרי: **רשון ניפול גדיאן יוחנא**
ירושלמי. כך שמש: **אפורס כרמיס.**
מין ארבה דאין לו גבחת וכן לארבה
כדלקמן: **יוחנא.** מין סלעס דיש לו
גבחת: **ערלוציאי.** מין חרגול דיש לו
זנב ולשניס הראשונים אין זנב: **הרזנטיס.**
מין חגב ואינו דומה לאלו במראה:
דבי ר' ישמעאל סנא. הנך למיניהו
לאו פרטי נינהו כדאמרת דלא מרבי
אלא מיינא דכל חד אלא כללי נינהו
ויש כאן כללי כללות ופרטי פרטות
כלומר כללות הבאין אחר כללות שלא
לזורך ותמו לדרשה ופרטיין הבאין
שלא לזורך אחר פרטות ולדרשה באו על
כרחי ולקמן מפרש להו ואילי דסלעס
וחגב הן הפרטות שלא הוזכרו ולמיניהו
הכתובין עמהם הן הכללי שלא הוזכרו:
יפסורת

תורה אור השלם

1. ויהי בימי אמרפל
מלך שנגר אריוך מלך
אלקסר כדורקעמר מלך
עילם ויהי מלך גוים:
ביאשית י"ד א
2. אך את זה תאכלו
מכל שרץ העוף הולך
על ארבע אשר לו
כרעים ממעל לרגליו
לנתר בן על הארץ:
ורקיא י"א כא
3. את אלה מהם
תאכלו את הארבע
למינו ואת הקלעים
למיניהו ואת החרגול
למיניהו ואת הקרב
למיניהו: ורקיא י"א כב

הגהות מוה"ב

רנשבורג
[א] תוס' ד"ה אלו וכו'.
ולמיניהו דחגב להזכיר כל
הסימנין הללו כדמפרש
וכי כ"ל:

מוסף רש"י

לא לחנם הלך וזכיר
כו'. ר' אליעזר סבך וזכיר
עוף טמא הוא ורבינו פליגי
עליה (ב"ק צב.).

רבי יוסי אומר ושמנו חגב. אומר היה הריב"ז דרבי יוסי מפרש
מילתא דתנא קמא ולא פליגי כדמוכח בגמרא דתנא דבי רבי
ישמעאל דדריש כלל ופרט וכלל ומרבה כעין הפרט כל דאית ליה ד'
סימנין ודריש חגב לשמו חגב ותנא דבי רב לא דריש חגב לשמו
חגב אלא קאמר חגב זה גדיאן ולא

מרבה מידי מנעין הפרט ובעי ה'
סימנין הנך ארבע ואין ראשו ארוך
ופסיל ראשו ארוך ותנא דמתניתין
דקמני ארבעה סימנין ולא קמני אין
ראשו ארוך ש"מ דסבך כתנא דבי
רבי ישמעאל דמכשיר אפילו ראשו
ארוך וא"ת ל"ל דכתב רחמנא חגב
לשמו חגב תיפוק לי מענין הפרט
כמו הנך ד' סימנין וי"ל לפי שאין
סימן זה לשמו חגב שחזב כשאר סימנין
ולא הוה מנרקינן ליה כי היכי דלא
בעינן אין ראשו ארוך ומתאי טעמא נמי
דראשו ארוך ומהאי טעמא נמי
אינטריך לאשמעינן בקרא כרעיס
זהדיא אי נמי כרעיס אינטריך
לכדדרשינן בגמרא אין לו עכשיו
ועמיד לגדל אחר זמן א"י לכלל ופרט
דקאמר בגמרא אשר לו כרעיס
כלל אבל אין לפרש שיש אחד ממיני
ארבה או ממיני סלעס וחרגול שאין
שמו חגב ואין להם כרעיס ואי לאו
דכתביננהו קרא זהדיא הוה מכשרינן
להו דכלל ארבה וסלעס וחרגול ניניהו
דא"כ כי קאמר בגמרא דתנא דבי
ר"י ותנא דבי רב איכא צינייהו
ראשו ארוך לימא דאיכא צינייהו דאין
שמו חגב דלתנא דבי רב שרי ולתנא
דבי ר"י אסור וכן מכרעיס קשה
דקאמר בגמרא אשר לו כרעיס כלל
ארבה סלעס וחרגול פרט אדרבה
הני פרטי מרבה יותר מן הכלל דכלל
ממעט כל ארבה סלעס וחרגול שאין
להם כרעיס ופרטי מרבה וכי האי
גוונא לא אשכחן דעביד כלל ופרט:
אע"פ שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
אחר זמן. מדכתיב לא

בתרתי תיבות ש"מ תרי שמות נינהו אלא
מעתה יאת כדר לעומר דפסק להו ספרא
בתרי הכי נמי דתרתני שמי נינהו אמרי
התם בשתי תיבות פסיק להו בשני שיטין לא
פסיק להו אבל הכא אפי' בשני שיטין נמי
פסיק להו: אבל אמרו חכמים כל עוף [וכו']:
תניא **ר' רבן גמליאל** אומר דורס ואוכל בידוע
שהוא טמא יש לו אצבע ויתרה וזפק וקורקבנו
נקלף בידוע שהוא טהור ר"א בר' צדוק אומר
"מותחין לו חוט של משיחה אם חולק את
רגליו שתים לכאן ושתיים לכאן טמא שלש
לכאן ואחת לכאן טהור ר"ש בן אלעזר אומר
יכל עוף הקולט מן האויר טמא ציפרתא נמי
מקלט קלטה אמר אב"י קולט ואוכל
קאמרי' אחרים אומרים שכן עם טמאים טמא
עם טהורים טהור כמאן בר' אליעזר דתניא
ר"א אומר לא לחנם הלך וזכיר אצל עורב
אלא מפני שהוא מינו אפי' תימא רבנן שכן
וגדמה קאמרינן: ובחגבים כל שיש לו כו':
מאי רובו אמר רב יהודה אמר רב רוב ארכו
ואמרי לה רוב הקיפו אמר רב פפא יהלכך
בעינן רוב ארכו ובעינן רוב הקיפו ת"ר **האין**
לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הזוחל
מותר ר"א בר' יוסי אומר **אשר לא כרעיס**
אף על פי שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
לאחר זמן מאי זחל אמר אב"י אסקרין ת"ר **את אלה מהם תאכלו**
את הארבה וגו' ארבה זה גובאי סלעם זה רשון חרגול זה ניפול חגב
זה גדיאן מה ת"ל למינו למיניהו למיניהו ד' פעמים ולהביא
ציפורת כרמים ויוחנא וירושלמיית והערצוביאי והרזנטיית דבי ר' ישמעאל
הנא אלו כללי כללות ואלו פרטי פרטות ארבה זה גובאי למינו ולהביא
ציפורת

באלף קדריש ולא מני למימר לא שאין לו כרעיס כלל קאמר לאדרבה סלעס ארבה וחרגול יש להם קרוליס דקתני בהדיא בהלך השוה
שבהן וכו' וכן אשר **א** (אין לו) חומה דגבי ערי חומה דריש אע"פ שאין לו עכשיו והיתה לו קודם לכן צפ' קמא דמגילה (דף ג:) ולא מני
למימר שאין לו כלל קאמר דבערי חומה מישחתי קרא וכן אשר לא יעדה והפדה ומתרגמינן דקיימי ליה פי' שהיה לו לקיימה וליעדה דמנות
יעדה קודמת ומתאי קרא דרש"י ליה צפ"ק דבכורות (דף יג.) דמנות יעדה קודמת למנות פדייה שנאמר אשר לא יעדה והפדה ואע"ג
דכתיב באל"ף דרשינן כתיב בוי"ו כלומר שהיה לו ליעדה ואינו רוצה והפדה והיינו טעמא דלמה ליה למכתב אשר לא יעדה פשיטא
דבלא יעדה מישחתי קרא דאס יעדה היתה נריכה גט וגם לא היתה נריכה פדיית אב שצשעת ייעוד פקע שעבוד שפחות מינה וא"ת
דפרק כשם (סוטה לא.) דפריך וכל היכא דכתיב לא באל"ף ממש הוא והא כתיב בכל נרתם לא כר ומלאך פניו הושיעם ואמאי לא מייתי
מכל הנך קראי ויש לומר דכלל הני איכא הוכחא מגופיה דקרא שרונה לומר אשר לו בוי"ו אע"ג דכתיב באל"ף **א** דלאדרבה סלעס וחרגול
יש להם קרוליס וערי חומה צ"ל להם חומה מיימי וגבי יעדה דפרשיית מדכתיב כלל אבל נרתם לא כר לא מוכח מגופיה דקרא שחב"ב
כביכול מייר נרתם של ישראל אלא מקרא אחר **א** דכתיב עמו אנכי בצרה וא"ת והיכי דרשינן הכא וגבי ערי חומה מדכתיב לא באלף דבעי
למימר קרא אע"פ שאין לו עכשיו והא מסקינן דפרק כשם (גס זה סס) דאל"ף משמע הכי והכי הן או לאו ויש לומר דמ"מ דרשינן מדשני
למכתב באל"ף יותר מכל אותם לו שרונין לומר הן שכתובין בוי"ו ש"מ לדרשה ולא כר נמי דרשינן במדרש דכתיב באל"ף דכל כרה שאינה
לישראל מאומות אינה כרה: **א** ב"ר ב"ר פ"ק ב"ר פ"ק פרטות. כדדרשינן דקמון דאשר לו כרעיס כלל ארבה סלעס וחרגול פרט למיניהו
חזר וכלל ולא דוקא נקט תנא דבי ר' ישמעאל סלעס לכלל ופרט וכלל דסלעס קרא יתירא למישרי ראשו ארוך דמסקינן דקמון ולמיניהו
דסלעס מפרש הריב"ז דאינטריך דאי לא כתיב למיניהו הוה אמינא דוקא צמין סלעס שרי ראשו ארוך אבל צשאר לא להכי כתיב למיניהו
לרזויי צבוליהו א"י הוה אמינא דסלעס אחר לאסור מינו קמ"ל ולא קאמר כללי כללות למימר דכל אלו ראויין לדונם בכלל ופרט וכלל אלא ה"ק
אלו כללות הבאין אחר כללות ופרטות הבאין אחר פרטות ונריך לדורשם כולם כפי הראוי וארבה וחרגול בלדד הם דבאים בכלל ופרט'
כדמוכח בשמעתא וסלעס למישרי ראשו ארוך דמסקינן וחגב להנריך ששמו חגב ולמיניהו דחגב להנריך **א** דמפרש בהדיא דברייתא ולמיניהו
דסלעס דמפרש ליה מסבדא דנפשיה כדפרישית וא"ת למה הוזכר לכתוב למיניהו בכל אחד בארבה וסלעס וחרגול לכתוב למיניהו ויהיה די
בכל אחד לשלשתן צדוק ויש לומר משום דארבה וחרגול הם הם לצדם שבאין בכלל ופרט וכלל כדפרישית וראויין היו ליכתב זה אלל זה והפסיק
בסלעס וכתבו באמצע צין ארבה וחרגול לשום דרשה דלא על חסם הוא שכתבו שלא במקומו וכיון שהוזכר לכתובו באמצע שבביל שום דרשה
שוב אינו יכול לכתוב למיניהו לבסוף כי זה לא יתכן שלמיניהו יהיה עומד על ארבה וחרגול להיות להן כלל אחרון בפני עצמם ועל סלעס לא
יהא עומד לכלל אלא לדרשה אחרת כמו שאנו דורשים עכשיו למיניהו דסלעס ולפי שיש לארבה וחרגול לכל אחד כלל בפני עצמו ואין שניהם
נידונים יחד צדין אחד של כלל פרט וכלל אלא בשנים שכל אחד ואחד נידון לבדו בכלל ופרט נריך לעשות צמין אב משניהם מארבה וחרגול וללמד
משניהם בהלך השוה בשניהם ומה שאומר הרי אתה דן צמין אב משלשתן זה לפי שלא פירש עדיין דסלעס קרא יתירא הוא והכי פירושא דברייתא
לפי המסקנא הרי אתה דן צמין אב משלשתן בהלך השוה והואיל וכן הוא לא מנריך רק ארבעה סימנין דכי מעיינת ציה שפיר בארבה וחרגול סגי
לעשות צמין אב משניהם ואייתר ליה סלעס לרזויי ראשו ארוך והא דמרבינן ראשו ארוך ולא אמרינן דמרבינן ואע"ג דלית ליה חד מהנך ד' סימנין
ואין

ואין